

GreenportLIVE

Update

PPS FUNDAMENTELE
systemsprong

Programma

19.00 uur Inloop

19.30 uur Start plenaire gedeelte

- Opening door Maarten Prins, Greenport Duin & Bollenstreek
- Lancering filmpje 1: Telen in de kas
- Presentatie Natalia Moreno – Fysiologie & Vermeerdering
- Presentatie Natalia Moreno - tulp
- Presentatie Paul v Leeuwen - amaryllis en narcis
- Presentatie Paul Ruigrok - calla
- Presentatie Wouter Groenink - hyacint

20.30 uur Pauze

20.50 uur Groep gaat uiteen, per thema

1. Virusvrij telen
2. Systeemsprong
3. Tulp
4. Calla
5. Narcis & Amaryllis

21.30 uur Plenaire terugkoppeling en lancering filmpje 2: Vermeerdering

21.45 uur Borrel

22.30 uur Einde avond

Weerbaarheid

Gezonde bodem:

- opzetten bodemacademie
- ontwikkelen nieuwe teeltsystemen
- inzetten bodemcoaches

Innovatie

Systeemsprong:

- opzetten fundamenteel onderzoek fysiologische processen
- ontwikkelen vermeerderingstechnieken
- ontwikkelen bedrijfsmodellen

Natuurlijk kapitaal

Samen leven:

- vergroten aantrekkingskracht vogels en insecten
- bevorderen natuur op veld
- vergroten kennis relatie bollen en insecten

Sterke bollen:

- opzetten fundamenteel onderzoek
- uitvoeren veldproeven plantversterkers en biostimulanten
- ondersteunen ondernemers met actuele kennis

Energieneutraal:

- ontwikkelen technieken voor energie-efficiënte
- reduceren energieverbruik drogen en bewaren
- aansluiten op 'smart grids' in regio

Zorg voor de omgeving:

- ontwikkelen emissieloos erf
- terugbrengen emissie vanaf perceel
- ondersteunen ondernemers met actuele kennis

Groene hulpmiddelen:

- onderzoeken duurzame vormen gewasbescherming
- ontwikkelen preventie-, waarschuwings- en monitoringssystemen
- ondersteunen ondernemers met actuele kennis

Precisietechnieken:

- ontwikkelen autonome veldwagens
- verwerken bloembollen met nieuwe technieken
- ontwikkelen datasystemen

Ecosysteemdiensten:

- bevorderen inzet natuurlijke vijanden
- ontwikkelen maatregelen voor klimaatadaptatie
- vastleggen CO₂ en hergebruik grondstoffen

Vitale Teelt 2030

Film

PPS FUNDAMENTELE

systemsprong

Fysiologie

<https://youtu.be/HrhgXEC4dGQ>

Fysiologie & Vermeerdering

Natalia Moreno PhD

Onze partners:

DUNAMO

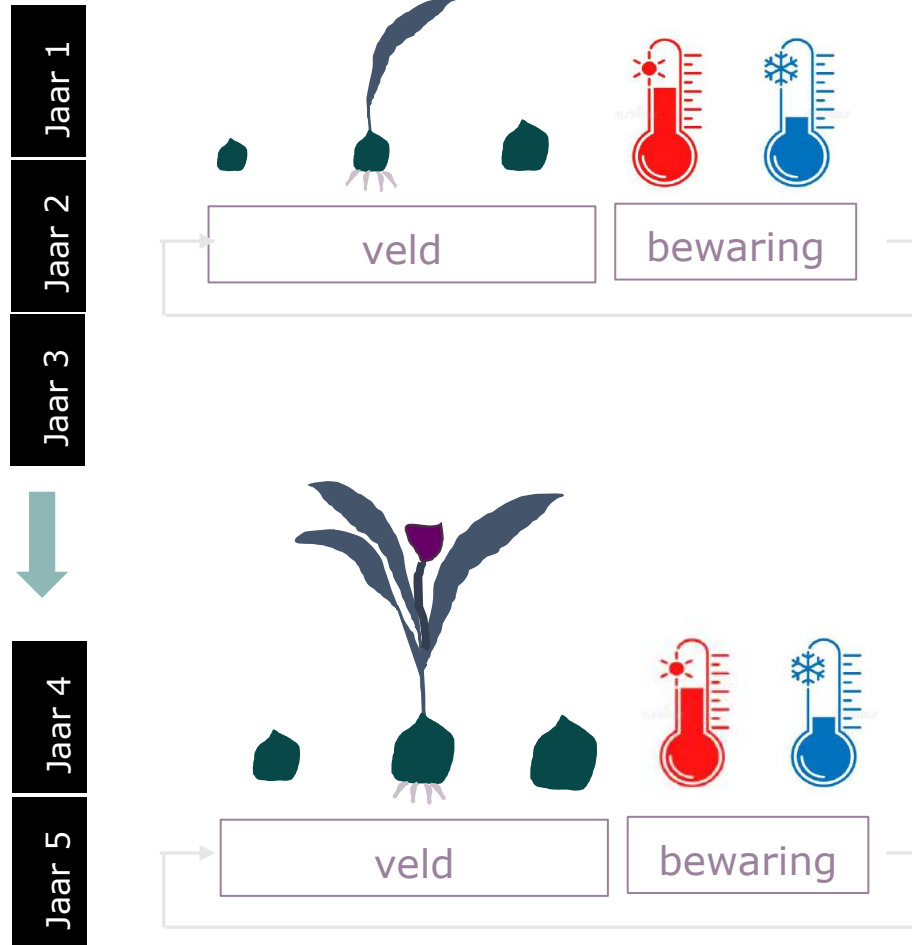

Better Together

Bloembollenteelt - uitdagingen

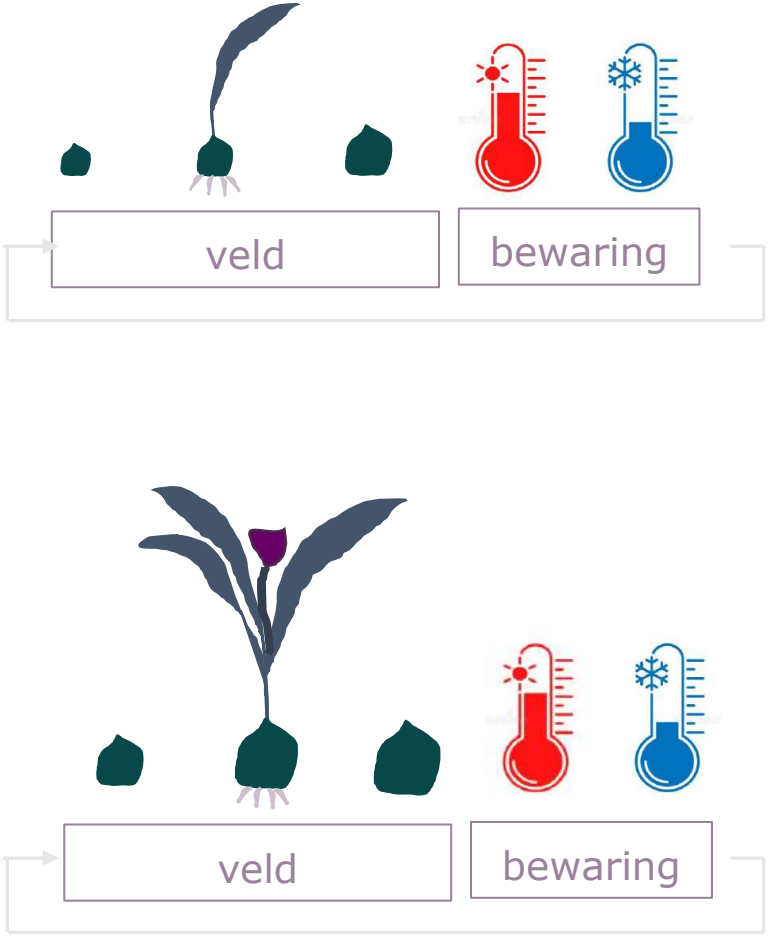

- Recirculatie van ziekte en plagen
- Steeds minder middelen tegen 2030
- Strenger fytosanitaire eisen
- Hoger kwaliteit en duurzaamheid gevraagd
- Klimaatverandering

Conventionele teelt

Jaar 1
Jaar 2
Jaar 3
↓
Jaar 4
Jaar 5

PPS FUNDAMENTELE systeemspromg

reen port
DUIN- EN
BOLLENSTREEK

Jaar 1
Jaar 2
↓
Jaar 3

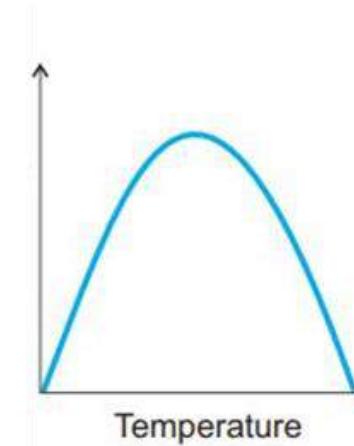
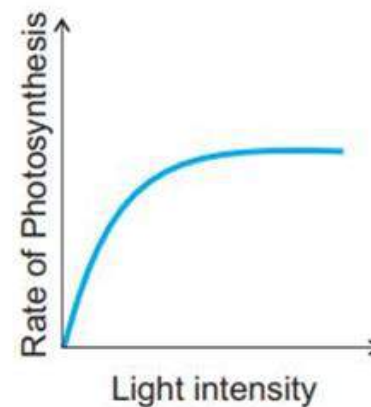
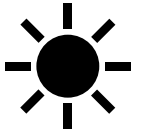
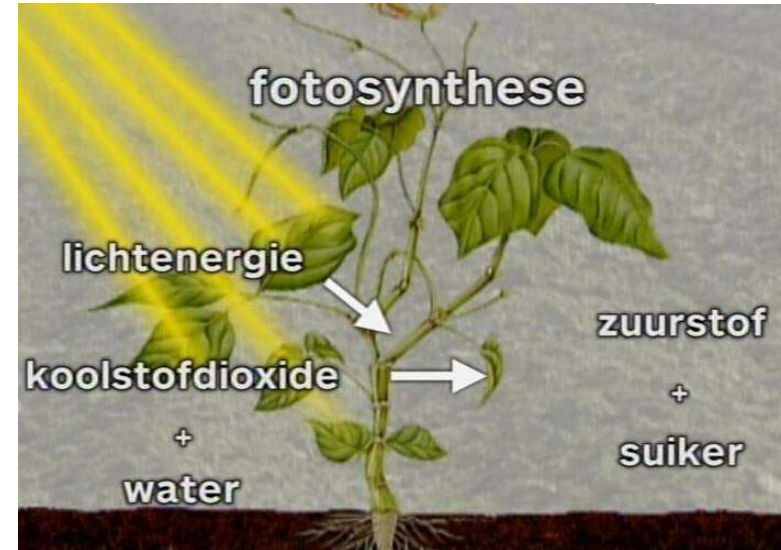
Doel: Het ontwikkelen van een robuust en duurzaam teeltsysteem.

Voordeel:

- Schoon ziekten- en virusvrij uitgangsmateriaal
- Veel minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen
- Weinig residu

Aanpak: "fundamentele" onderzoek

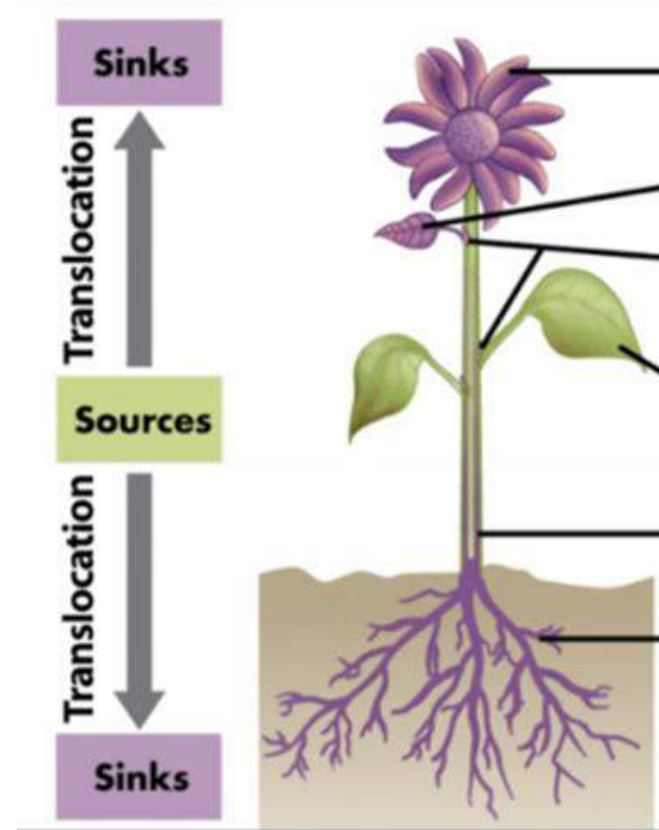
- Fysiologie
  - **Fotosynthese**
  - Sink en Source activiteit
  - Rust en rust doorbreken

Aanpak: "fundamentele" onderzoek

- Fysiologie

- Fotosynthese
- **Sink en Source activiteit**
- Rust en rust doorbreken

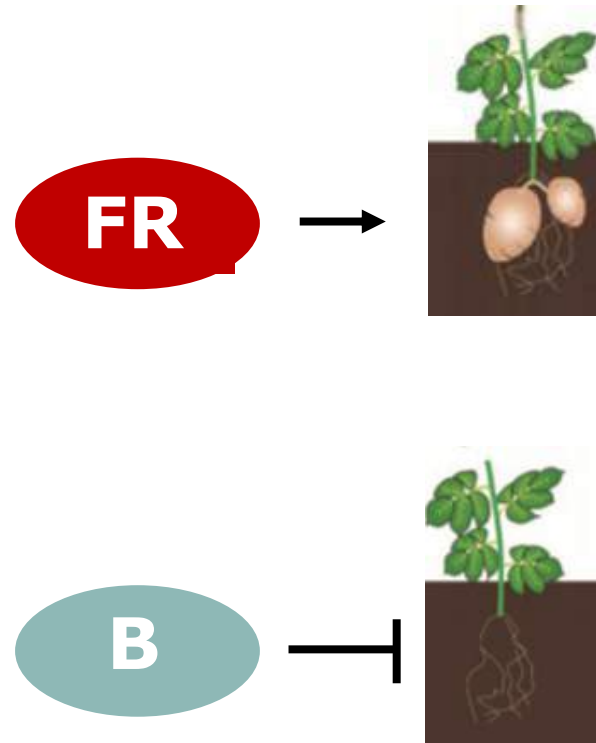

Aanpak: "fundamentele" onderzoek

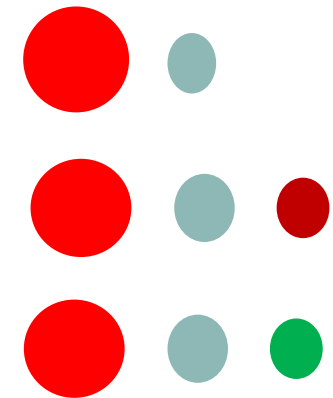
- Fysiologie

- Fotosynthese
- **Sink en Source activiteit**
- Rust en rust doorbreken

Aardappel

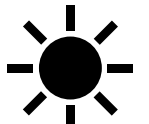

Bloembollen

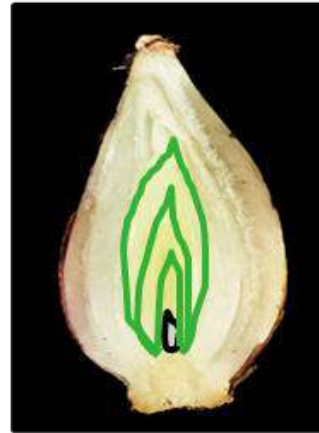
Aanpak: "fundamentele" onderzoek

- Fysiologie
  - Fotosynthese
  - Sink en Source activiteit
  - **Rust en rust doorbreken**

Aanpak: "fundamentele" onderzoek

- Vermeerdering
  - Bol/knol opbouw
  - Blad aanleg

TEELT

Arca

Paul

Martin

John

Sjoerd

Wouter

BELICHTING
FOTOSYNTHESES

Kees

BEMESTING

Wim

MICROSCOPIE

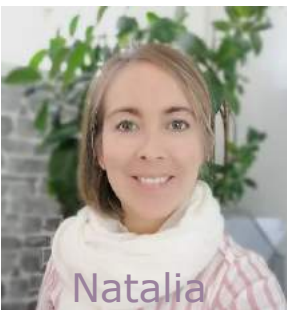

Estuardo

MOLECULAIRE
FYSIOLOGIE

Richard

Natalia

ECONOMISCHE
ANALYSE

Marcel

PROGRAMMA
MANAGEMENT

Barry

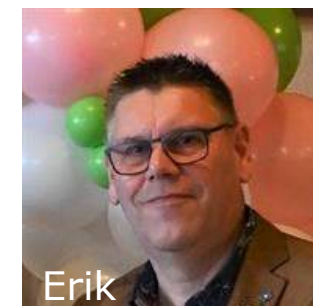
TECH
ASSIST

Sarah

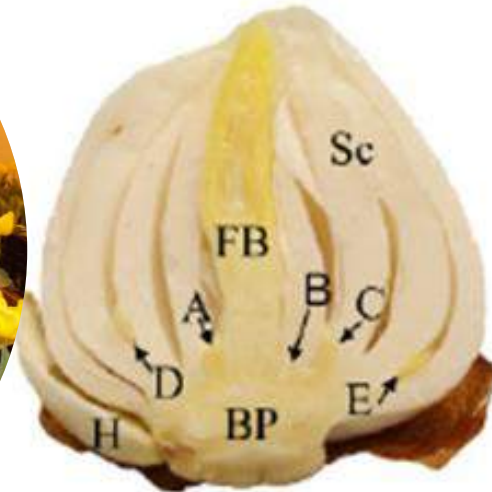
Jael

Erik

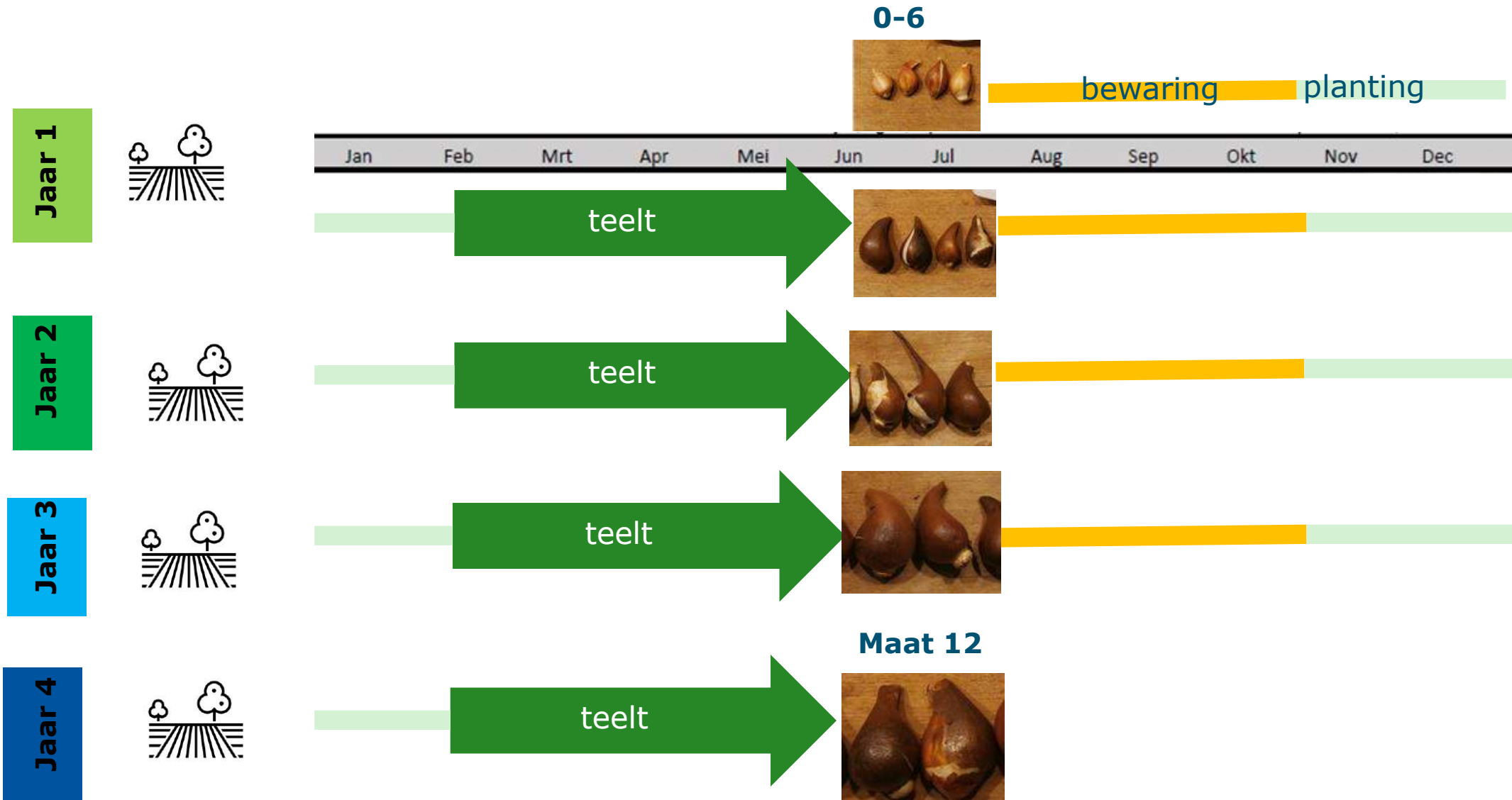
Tulp onderzoek

Natalia Moreno
Sjoerd van Vilsteren

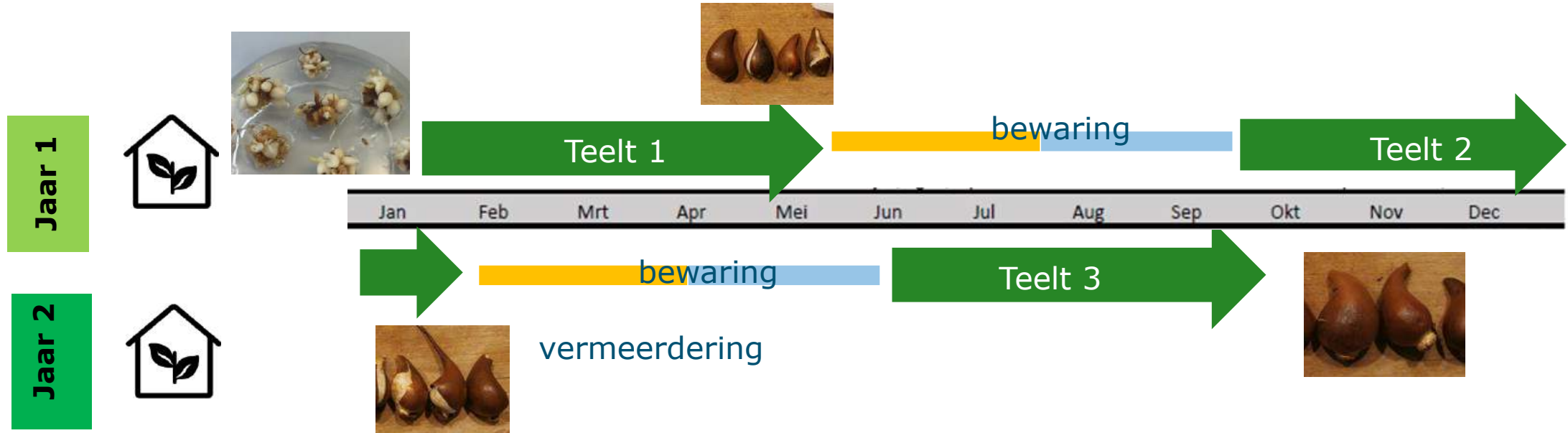

Tulp huidige teeltsysteem

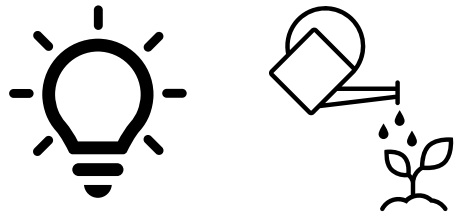

Tulp systeemsprong voorstel

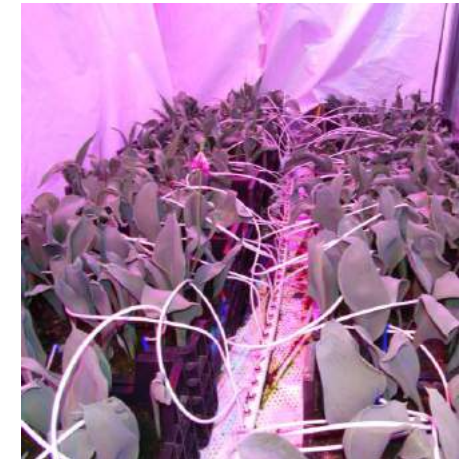

- Eerste 2 jaar: drie korte teelten of twee lange teelten?
- Maximale bolgroei: welk spectra en intensiteit? Is tulp dag neutraal?

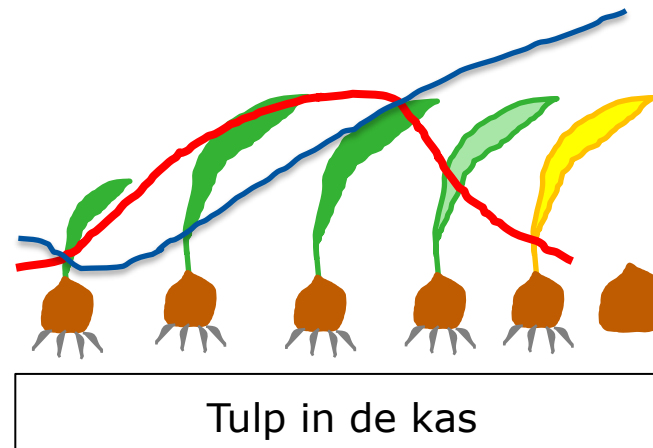
Tulp onderzoek "meten is weten"

Verschillende spectra,
intensiteit, regime

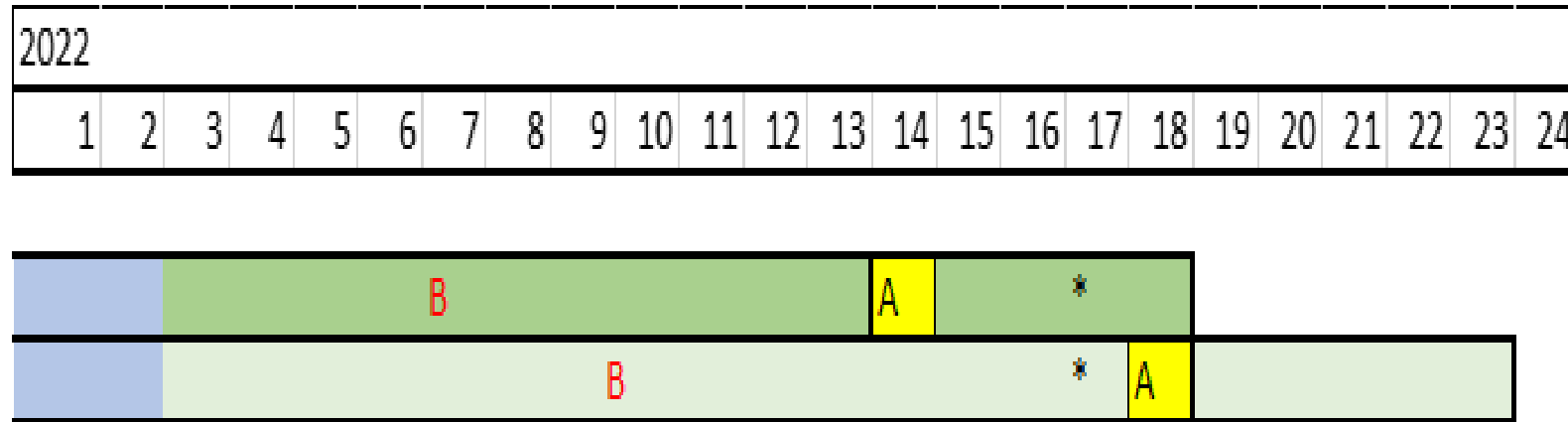

Fotosynthese capaciteit
&
Bolgroei

Tulp onderzoek "meten is weten"

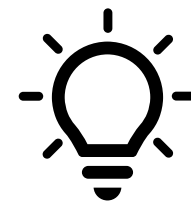
kalenderweek

A = 50% afsterven

B = Bloei

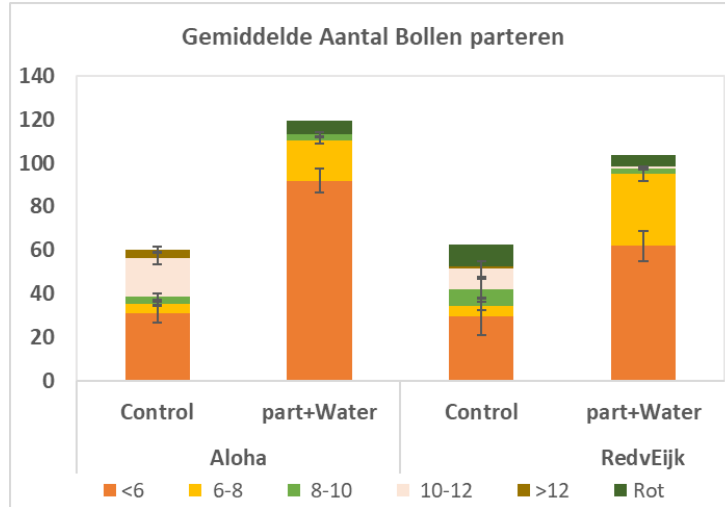
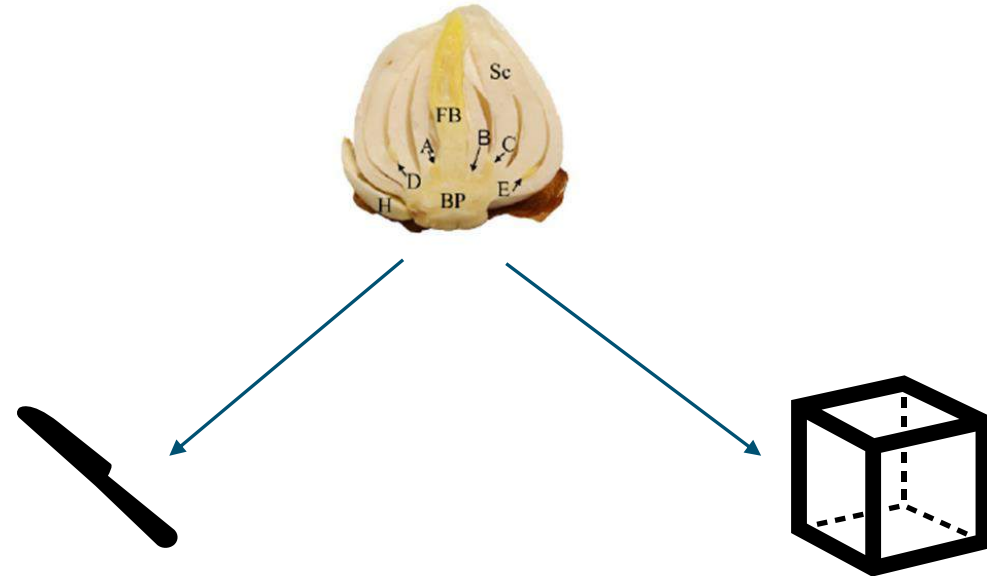
Licht en Temperatuur

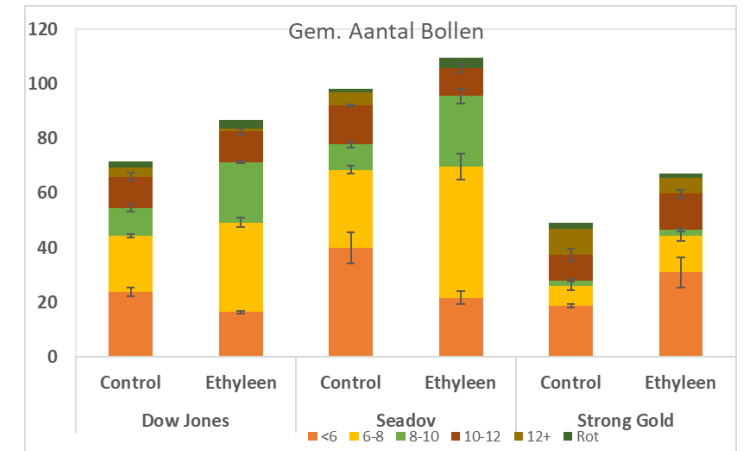
Tulp onderzoek "meten is weten"

Vermeerdering & Groeiregulatoren

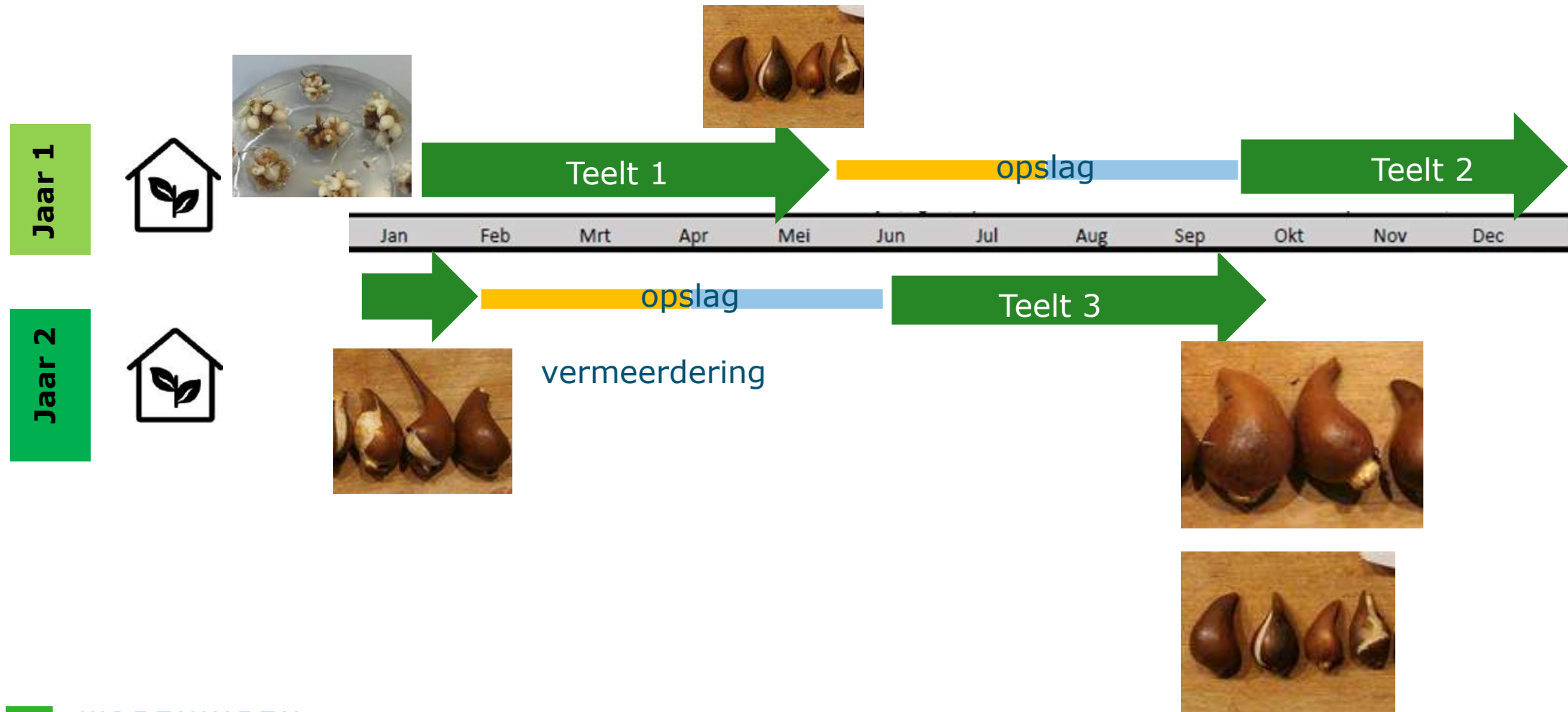

Meer kleine bollen

Meer van alle maten

Tulp systemsprong voorstel

Narcis & Amaryllis
Paul van Leeuwen

Narcis en Amaryllis - vermeerdering

- Verhogen vermeerderingssnelheid
- Snel een partij opbouwen vanuit
  - Nieuwe cultivar
  - Goede selectie
  - Ziektevrij materiaal

Snelle vermeerdering

- Weefselkweek
- Parteren (dubbelschubben)

Weefselweek

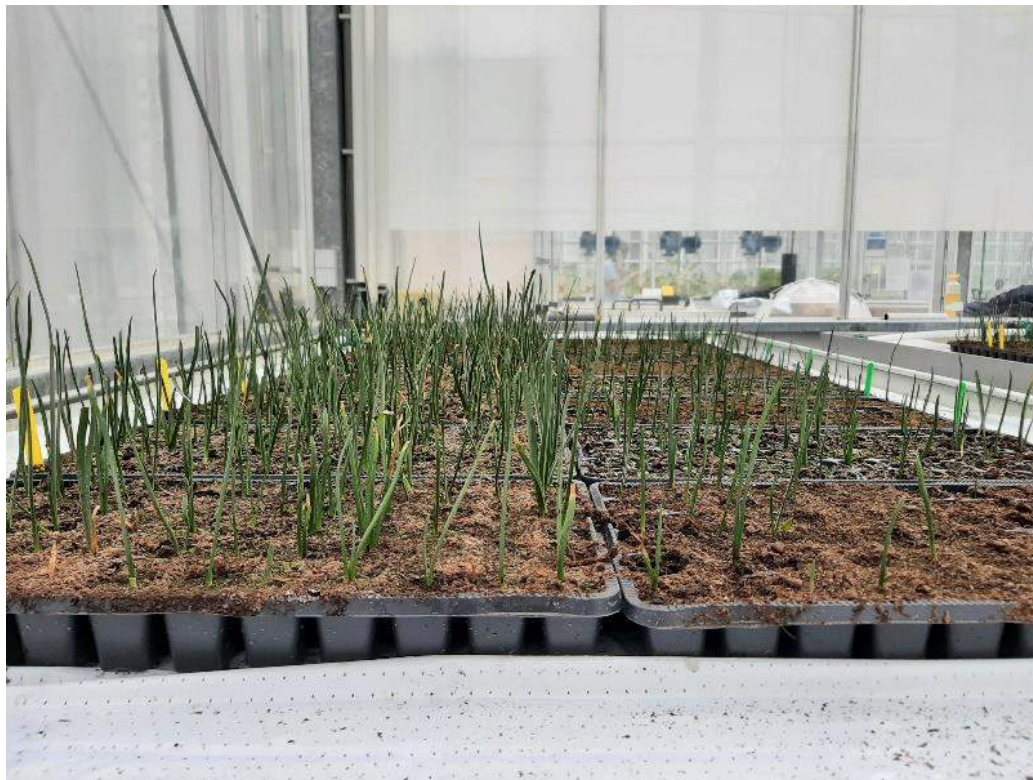
- Wordt op beperkte schaal uitgevoerd
- Is nog steeds lastig, veel uitdagingen
- Onduidelijkheid over koudebehoefte voor afleveren plantjes
  - Variëren in koude na planten
  - Nog geen eenduidig resultaat
  - Aantal weken koude voor uitplanten lijkt nodig

Weefselkweek

- Planten in bakken of stekplaten
- Voordeel stekplaten: veel minder substraat nodig
- Aanwijzing dat verplanten groei zou stimuleren

Parteren

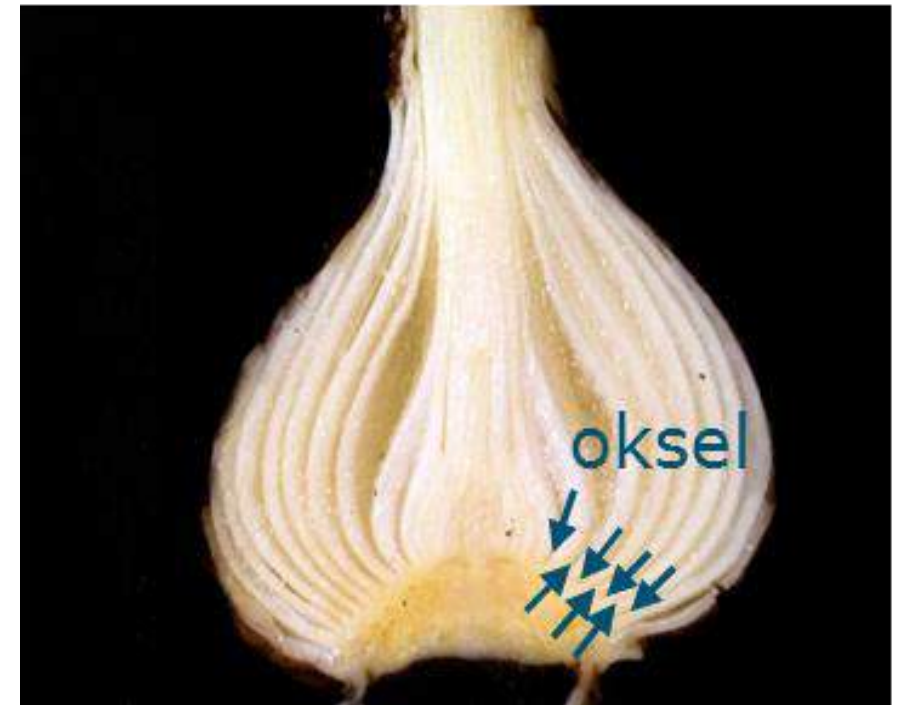
- Wordt al vele jaren toegepast
- Gaat regelmatig niet goed
- Wens:
  - meer bollen per partje
  - Bereiken door behandeling direct na parteren

Vergroten aantal bollen per partje

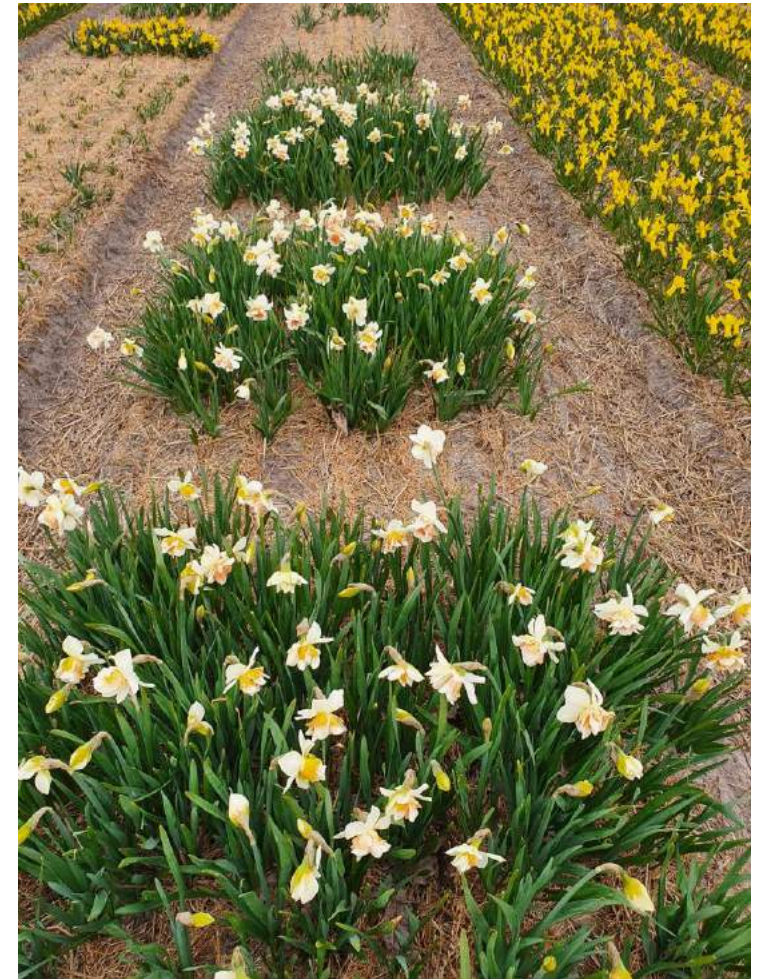
- Bereiken door:
  - Toepassen hormonen direct na parteren (auxine, cytokinine, ethyleen, en blokkers daarvan)
  - Toepassen stress mechanismen (oa oxidatie, suiker, droogte)
- Snel toepassen na parteren mogelijk
  - Nog geen zeer goed werkend mechanisme gevonden
  - Nu anders toedienen, waardoor het langer kan werken

Parteerprouven

- Narcis en Amaryllis (buiten te telen)
- Verwachting dat ze gelijkwaardig reageren op behandelingen
- Voordeel: 2x per jaar een proef
zomer: narcis
winter: Amaryllis

Parteerproeven Amaryllis

- Voorlopige resultaten:
  - Eerder in winter parteren én partjes warm bewaren
  - Meer (17%)
én grotere bollen (3x)

Parteerproeven Amaryllis

- Grotere bollen hebben meer rokken = meer ogen
- Kunnen sneller ook weer worden gebruikt om te parteren
- Daardoor kortere cyclus maken

Zantedeschia
Paul Ruigrok

Zantedeschia huidig teeltsysteem

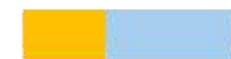
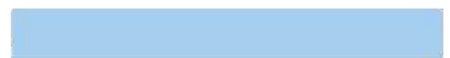
Jaar 1

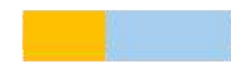
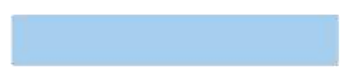
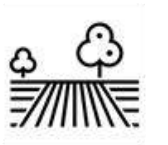
bewaring

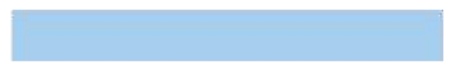
Jaar 2

Jaar 3

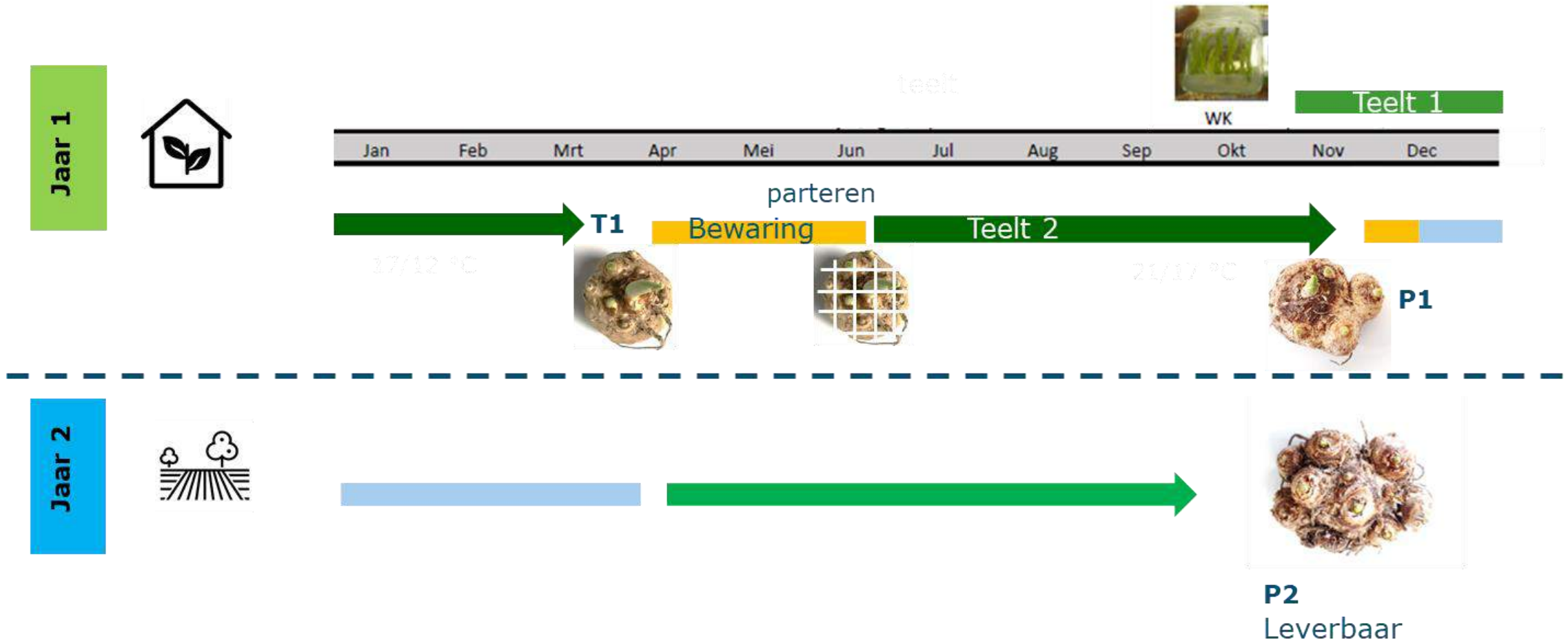
Jaar 4

Leverbaar

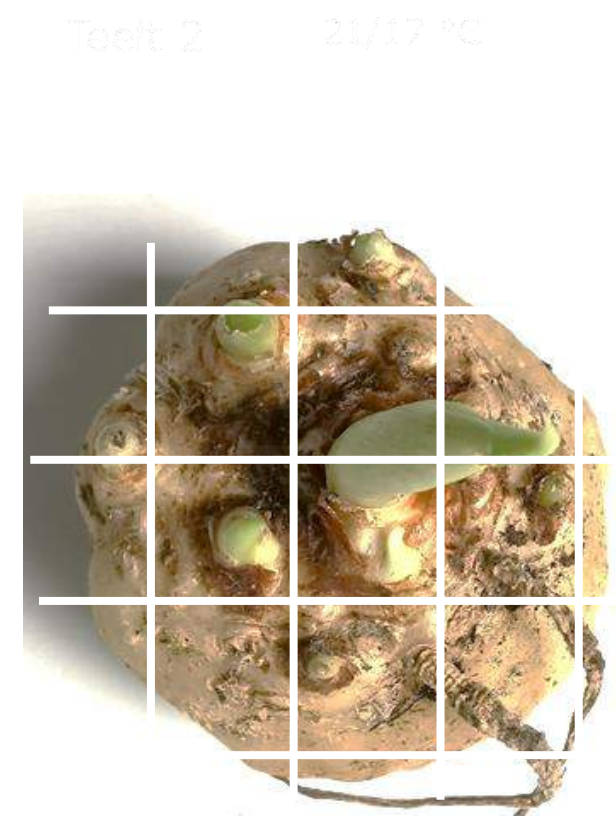
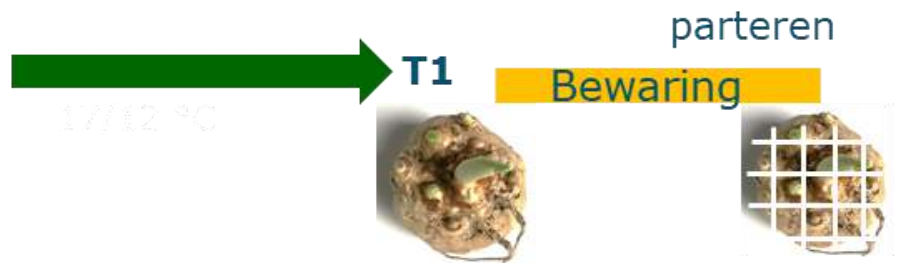
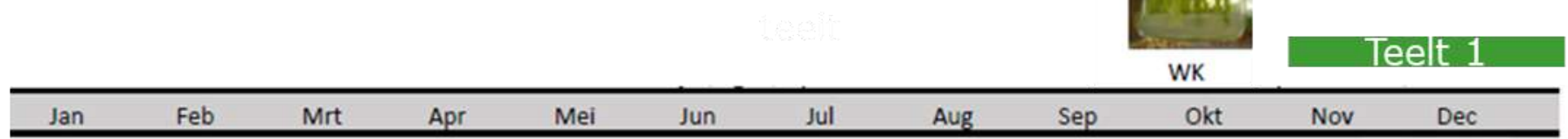
Zantedeschia Systemsprong Model

Jaar 1 – Teelt 1

Jaar 1

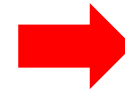

- Doel:
- Maximaal aantal stuks
  - Maximale groei
  - Veel ogen

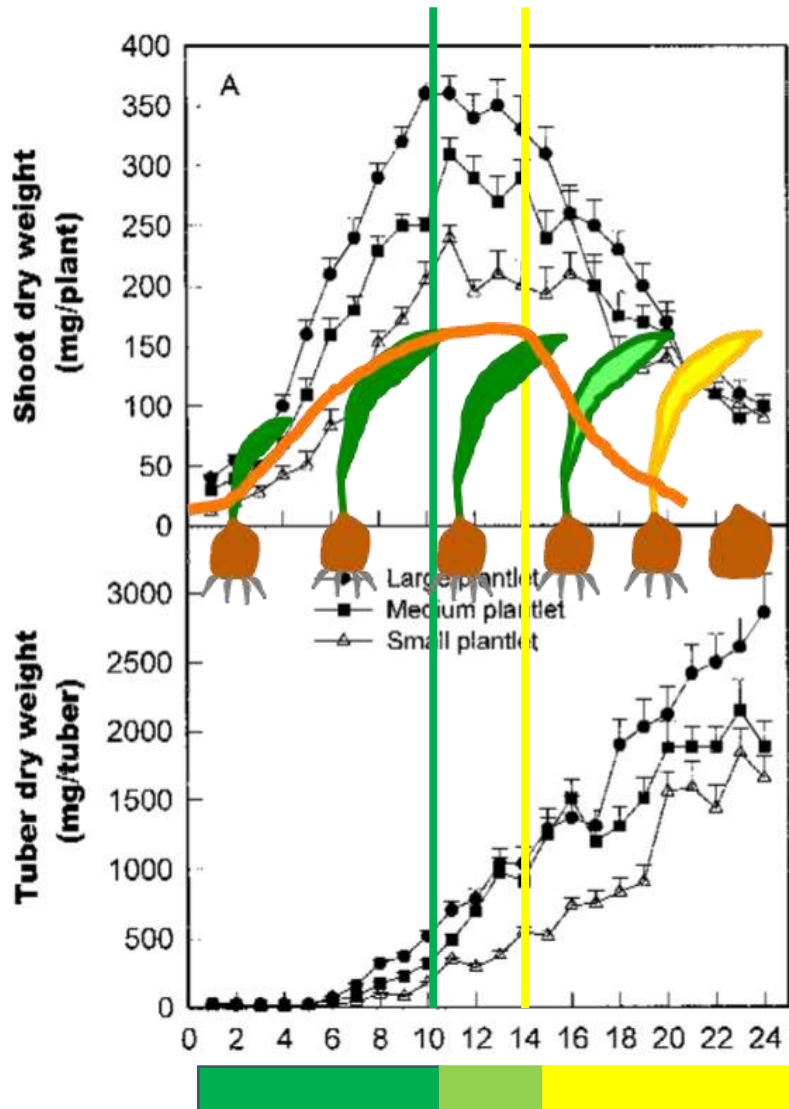

Fysiologie van groeipunten

Meer bladeren -> meer ogen -> grotere vermeerdering

Ontwikkelingsfases

- Fase 1: actieve bladvorming (bladeren zijn een sterke "sink")
- Fase 2: transitie naar afsterven (knol wordt een sterke sink en bladeren worden "source")
- Fase 3: Afsterven (knol wordt een sterk "sink". Zij knop rust)

Veel ogen + maximale groei

- Extra bladeren door hormoon bespuitingen

Uitdagingen

Jaar 1

Jaar 2

Hyacint

Wouter Groenink

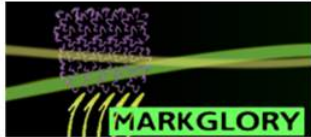

POP3 Vitale teelt hyacint

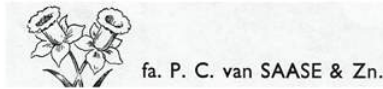

Het nieuwe teeltsysteem wordt ontwikkeld door:

Markglory CV, Lisse

VOF P.C. van Saase en Zn, De Zilk

Kees van Haaster & Zn BV, De Zilk

Van Haaster Vijfhuizen BV,
Vijfhuizen

VOF Apeldoorn Bloembollen,
Egmond Binnen

VOF Th. A. Pennings, Breezand

Th.A. Pennings

Alb. Groot BV, Schagerbrug

KAVB, Hillegom

Bulb Quality Support BV, Lisse

Iribov BV. Heerhugowaard

Stichting Wageningen Research, Wageningen

De ontwikkeling van het nieuwe teeltsysteem wordt mede mogelijk gemaakt door:

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

provincie HOLLAND
ZUID

Interpolis

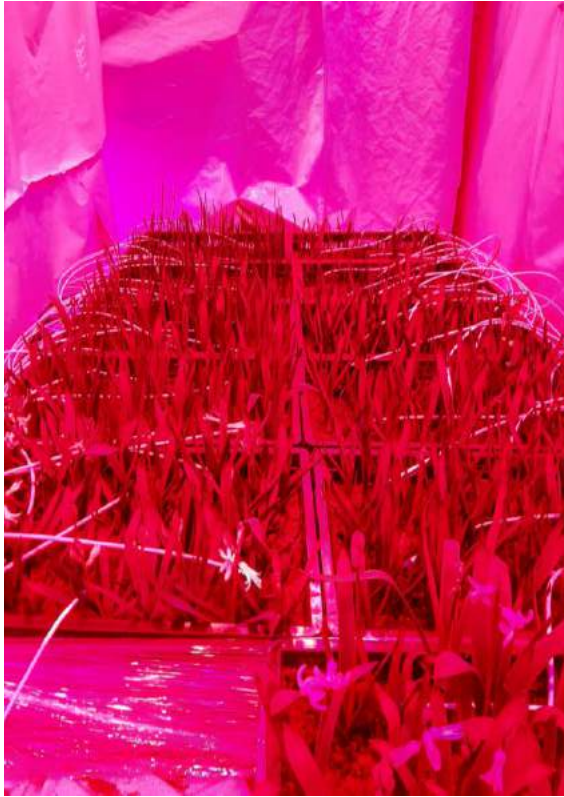
- Bijna afgerond
- Toegepast onderzoek
- Fundamenteel deel mist

PPS The missing link

- Vervolg op POP3 met lelie
- Voorstel is ingediend

Systeemsprong hyacint

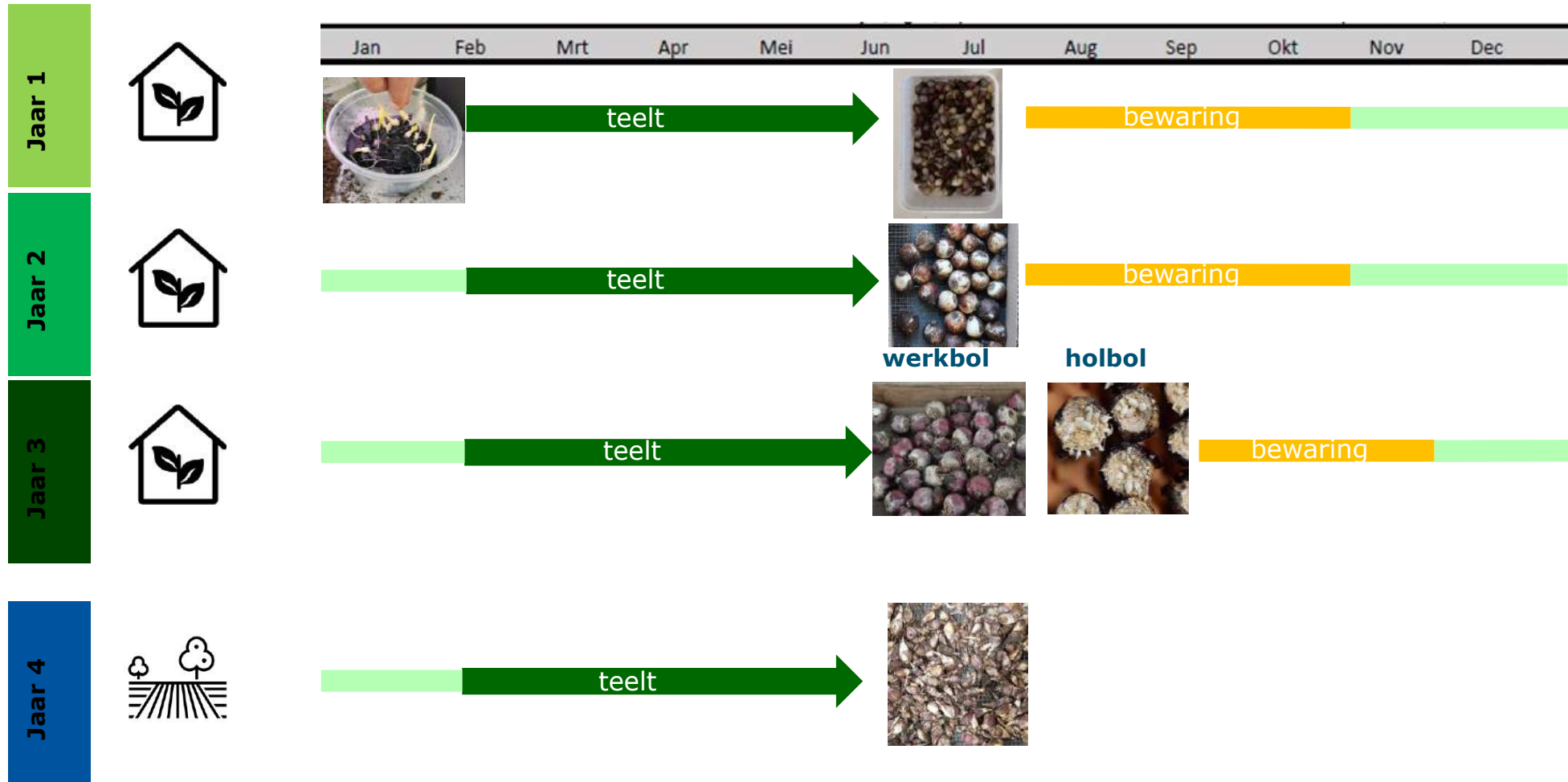

We doen aanvullend fundamenteel onderzoek

- Teelt onder verschillende LED spectra
- Vermeerdering
- 2 teelten in 1 jaar

Hyacint Systemsprong

Vermeerdering in de praktijk

Grootste bollen worden gebruikt

- Veel stuks
- Veel moedermateriaal per bolletje
- Al spontaan geneigd te verklisteren

Systeemsprong hyacint

Weefselweek tot werkbol in beschermde teelt

- 3 jaar om grote maat te bereiken

Kan dit anders?

- Eerste jaar weinig groei → teeltversnelling → onderzoeken
- Andere maat gebruiken om te hollen?
- Snijden in plaats van hollen?

Systeemsprong hyacint

Kan dit anders?

- Andere maat gebruiken om te hollen

15 kleine holbollen;
Andere kisten 12 holbollen

Systeemsprong hyacint

Kan dit anders?

- Andere maat gebruiken om te hollen

Kleine holbollen

Controle

Systeemsprong hyacint

Kan dit anders?

- Snijden in plaats van hollen

Kleine holbollen

Controle

Snijbollen

Film

PPS FUNDAMENTELE

systemsprong

2 - Vermeerdering

<https://youtu.be/Zx3pX2qMUEY>

Plenaire terugkoppeling

1. Virusvrij telen
2. Systemsprong
3. Tulp
4. Calla
5. Narcis & Amaryllis